

NEDERLAND GAAT VOOR WATER

Landelijk Rotary Water Seminar
11 mei 2019

Landelijk Water
Seminar

EEN INITIATIEF VAN DE GOUVERNEURS
VAN ROTARY IN NEDERLAND

INHOUDSOPGAVE

SAMEN WERKEN, SAMEN STERKER

Landelijk Rotary Water Seminar

Pagina 04

LATEN WE ELKAAR INSPIREREN TOT ACTIE

Opening

Pagina 09

WATER STAAT CENTRAAL IN ADAPTATIE

Keynote door Patrick Verkooijen

Pagina 15

KENNIS BEKLIJFT DANKZIJ ROTARY

Keynote door Peter Glas

Pagina 19

HET SUCCES VAN KOPPELING TUSSEN KENNIS EN LOKALE OPLOSSINGEN

Keynote door Maarten Smits

Pagina 23

HET SPROOKJE VAN WATER FOR LIFE

Keynote door Marco Schouten

Pagina 26

NEDERLAND GAAT VOOR WATER

Het tekenen van de intentieverklaring

Pagina 32

NETWERKEN OP DE WATERMARKT

Overzicht van de deelnemers

Pagina 37

GLOBAL WATER CHARTER

De tien aanbevelingen

Pagina 53

HET BEGINT BIJ GOEDE EDUCATIE

Lancering Rotary Water Education Fund

Pagina 56

MAAK JE ROTARYCLUB WATERPROOF

Actie door de eigen Rotaryclub

Pagina 62

THE NEXT STEP

Afsluiting

Pagina 73

COLOFON

Pagina 77

SAMEN WERKEN, SAMEN STERKER

Onze wereldpopulatie groeit, en snel. Dit betekent dat we meer energie, meer voedsel en vooral meer water nodig hebben. Enerzijds kampt een groot deel van de wereldpopulatie met waterschaarste. Per minuut gaat er een kind dood aan de gevolgen van vervuild (drink)water. Anderzijds hebben de gevolgen van klimaatveranderingen en het stijgen van de waterspiegel ernstige consequenties voor landen waar Rotary actief is zoals in Nederland.

Het is tijd om in actie te komen. Dat is wat Rotary doet. Zij streeft naar toegang tot veilig drinkwater, adequate sanitatie en hygiëne voor iedereen in 2030. Het eerste Landelijke Rotary Water Seminar geeft een krachtige impuls aan de reeds omvangrijke bijdrage van Nederlandse Rotaryclubs aan deze missie. Het is een initiatief van de zeven gouverneurs van de Rotary districten in Nederland. Onder het motto 'Samen werken, Samen sterker' ontmoetten zij en hun collega Rotarians elkaar op 11 mei in het LEF Future Center te Utrecht.

Rotary in actie: in 2030 voor iedereen toegang tot veilig drinkwater, adequate sanitatie en hygiëne. Weerbaarder worden voor de gevolgen van klimaatverandering voor waterbeschikbaarheid en waterveiligheid. Deze thema's worden bij de hoorns gevat in de arena van het hypermoderne en interactieve LEF Future Center van Rijkswaterstaat. Het doel is dat alle deelnemers zich laten inspireren tot actie gericht op het 'waterproof' maken van de eigen Rotaryclub.

Dit eerste Landelijk Rotary Water Seminar is een initiatief van de zeven gouverneurs van de Rotary districten in Nederland. Veel dank aan Rijkswaterstaat die dit event mede mogelijk heeft gemaakt. Laat u inspireren tot actie!

Chris Engelsman

Voorzitter Commissie Landelijk Rotary Water Seminar

**“
Rotary in actie: in 2030
voor iedereen toegang
tot veilig drinkwater,
adequate sanitatie en
hygiëne.”**

Opening

LATEN WE ELKAAR INSPIREREN TOT ACTIE

‘Be the inspiration’ is de oproep die Rotary International President Barry Rassin deed tijdens de Rotary International Assembly. Hiermee introduceerde Barry tegelijkertijd het 2018-2019 presidential theme. Daarmee doelt hij op de drive van mede-Rotarians om te streven naar meer. Om samen écht iets te kunnen betekenen voor een duurzame toekomst.

Dit inspireerde de zeven gouverneurs van Rotary in Nederland tot het eerste Landelijke Rotary Water Seminar. Om elkaar te ontmoeten, elkaar te inspireren en vooral ideeën en perspectieven met elkaar te delen en zo te komen tot een zo effectief mogelijke aanpak.

‘Waarom water?’, lijkt na het zien van de openingsvideo ‘Water’s Promise’ van de Wereld Bank een onnodige vraag. Water is één van de meest waardevolle bronnen ter wereld. Barbara van Goethem, gouverneur Noord-Holland (D1580) en Bauke Boersma, gouverneur Midden-Nederland (D1570) lichten de aanleiding namens de zeven gouverneurs toe. Barbara: “Barry Rassin komt zelf van de Bahama’s.

Dit gebied dreigt onder te lopen als we niks doen aan het stijgen van de zeespiegel. Ik kom zelf uit Noord-Holland, dat is als het ware een grote badkuip. In Nederland speelt dit probleem net zo goed.” “We willen de president een handvat geven en alle Rotarians inspireren en aanmoedigen om met hun Rotaryclubs aan de slag te gaan,” vult Bauke aan.

Video Water’s Promise

► Water today is undervalued, misused and misallocated. Too many of us take it for granted - we turn on the tap and it flows. But did you know only 4% of Earth’s water is freshwater and only 0.5% of that is safe for human consumption? As shocks of drought and deluge unleash their devastation, water has forced itself to center stage. It demands that we change fundamentally; it asks that we value it profoundly.

Bekijk de video via onderstaande link:
<https://youtu.be/UnHjBheHPGA>

A woman with dark hair and bangs is smiling and speaking into a black microphone. She is wearing a blue and white striped top and a gold watch. The background is a blurred outdoor setting with green foliage and a building.

“
Laten we elkaar
inspireren tot
actie”

ROTARIAN AAN HET WOORD

Henriët Dees

Assistent-gouverneur regio Zeeland, Rotaryclub Oostburg

“Er is een wereld voor mij opengegaan. Toch zijn het voor een leek allerlei flarden. Zou er niet een programma kunnen komen voor die initiatieven, een soort gestructureerd menu. Op die manier kan je een eenduidige aanpak realiseren, versnippering voorkomen en is het voor de clubs makkelijker om aan te haken.”

Keynote door Patrick Verkooijen

WATER STAAT CENTRAAL IN ADAPTATIE

Het Klimaatakkoord van Parijs 2020-2050 kent drie belangrijke doelstellingen. De temperatuur mag niet meer dan 2 graden Celsius stijgen. Daarnaast moeten arme landen geholpen worden. Ook is er voor de eerste keer een adaptatiedoel opgenomen in zo'n verdrag. De wereld moet klimaatbestendiger worden. Maar dit is het doel dat tegelijkertijd de minste media-aandacht ontvangt.

Hoe breng je de adaptatieagenda onder de aandacht en til je het naar een hoger niveau? Dat wil Nederland doen met het Global Center on Adaptation (GCA). Patrick Verkooijen, CEO van het Global Center on Adaptation vertelt erover. Met de Global Commission on Adaptation vervult GCA haar opdracht: water- en klimaatadaptatie oplossingen wereldwijd uitventen.

Commission on Adaptation

"Weer een commissie? Gaat dat de wereld verbeteren, hoor ik u denken," aldus Verkooijen. De commissie valt onder leiding van Ban Ki-moon en wordt medegeleid door Bill Gates en Kristalina Georgieva. Krachtige leiders die als voorwaarde stellen dat de commissie direct met grootschalige acties aan de slag gaat.

"Uit een rapport van IPCC afgelopen oktober, bleek wat de gevolgen van 1,5 graden Celsius opwarming voor de economie en de mensheid zijn. Enorm! De commissie gaat daarom nieuwe acties ontwikkelen waarin alle domeinen (denk aan finance, landbouw en steden) belicht worden. Daarnaast wordt op 22 oktober 2020 de eerste mondiale adaptatietop georganiseerd in Nederland. Deze wordt gehost door onze Minister-president Mark Rutte. Zou het niet wat zijn als Rotary Nederland daar op een op andere manier bij aanwezig is?" Volgens Verkooijen sluiten de aanbevelingen uit de Global Water Charter (lees pagina 32) namelijk goed aan bij het gedachtegoed van de commissie.

Investeren in een gedachtegoed

"De commissie wil niet per se praten over de kosten, een onderwerp dat normaliter in de waterwereld veel besproken wordt. Daarentegen ligt voor hen de focus op de gehele mindset. Het is juist een economisch voordeel om in klimaatadaptatie te investeren. Want elke euro die je investeert in preventie, scheelt zes euro achteraf."

"22 regeringsleiders staan achter de adaptatieagenda. Zij komen naar Nederland om deze agenda verder te brengen.

Mijn verzoek is om niet alleen te kijken naar de programma's die jullie ontwikkelen, maar ook hoe jullie kunnen helpen om het gedachtegoed zelf vorm te geven. Ik zie vandaag als een mooie gelegenheid om te kijken of er nu al gedachten zijn die vanuit jullie gekoppeld kunnen worden aan de mondiale agenda en andersom. Rotary is fantastisch, maar waar zit het aangrijpingspunt om jullie investeringen en energie ook om te zetten?"

Lees meer:

- GLOBAL CENTER ON ADAPTATION WEBSITE
<https://gca.org/home>

**“
Het is juist een
economisch
voordeel om in
klimaatadaptatie
te investeren.
Want elke euro
die je investeert in
preventie, scheelt
zes euro achteraf.”**

KENNIS BEKLIJFT DANKZIJ ROTARY

“De extremen van het klimaat komen op ons af. Deze extremen raken Nederland, maar ook rest van de wereld. Meer dan een miljard mensen hebben geen toegang tot de meest basale waterdiensten. Meisjes moeten soms wel zes kilometer lopen om water te halen. Daarnaast stijgt de wereldbevolking en de gemiddelde welvaart stijgt. Daarmee neemt de vraag naar water enorm toe... Kortom, de urgentie is hoog,” een heldere schets door Peter Glas, Deltacommissaris en tevens Rotarian.

Wij, als Nederland, kunnen het verschil maken volgens Peter. Daarmee verwijst de Deltacommissaris naar enkele spreuken die al jaren in ons land ‘gegrift’ staan: ‘Hier gaan over het tij de maan de wind en wij’ (omschrijving op het monument bij de Stormvloedkering Oosterschelde). Of wat dacht je van ‘Een volk dat leeft, bouwt aan zijn toekomst’ (bij de Afsluitdijk) en ‘De staat dat zijn de dijken’ van de staatrechtgeleerde André Donner. Glas: “Hoe Hollands wil je het hebben?”

Adaptatie

Het Deltaprogramma staat voor de veiligheid van ons land. Een land dat beschermd wordt door 17.000 kilometer aan dijken.

Daarnaast focust het programma zich op zoetwaterbeschikbaarheid. Het derde belangrijke punt uit het programma is: hoe richten we ons land in. “10 jaar geleden hield het werk van het waterschap op bij het bordje ‘Bebouwde kom’.” Inmiddels zijn veel gemeenten bezig met klimaatverandering en -adaptie. Logisch, want temperaturen kunnen bijvoorbeeld oplopen tot 40 graden in de binnenstad. Hoe pas je je stad of land aan, aan die extremen. Dat is de vraag voor de komende eeuw.

Rotary

We kunnen niet aan deze opgave ontkomen. “It is an challenge we cannot refuse,” stelt de Deltacommissaris. En Rotary kan daar iets in betekenen. “Rotary is een global community. Wij hebben de brains, de handjes en kunnen ook af en toe aan fundraising doen. Denk aan initiatieven als Wandelen voor Water. Zo hebben we met mijn club vorig jaar met twee schoolklassen in ‘s-Hertogenbosch 13.000 euro voor water in Afrika opgehaald. Of wat dacht je van het internationale opleidingsinstituut IHE in Delft. District 1600 heeft al 100 studenten kunnen supporten. Studenten en young professionals vanuit alle continenten die na hun masteropleiding ook weer naar hun eigen land teruggaan en in dit vakgebied een bijdrage leveren.”

“Mijn pleidooi is dus: verbind je als club met initiatieven in het buitenland, en wees daarbij slim. Overal waar je bent vind je immers een Rotaryclub en overal ter wereld vind je een IHE-student. Maak daar een driehoek van. En werk als Rotary ook samen met Nederlandse kennis, bij bedrijven, bij waterschappen en drinkwaterbedrijven. Zorg voor lokale verbindingen met de community via buitenlandse Rotaryclubs,” aldus Peter Glas. De Rotary is volgens Glas een perfecte ingang om projecten op gang te brengen, lokale betrokkenheid te organiseren en de kennis te laten beklijven.

Lees meer:

- ▶ **WATERSCHAPPEN EN MINISTERIES STARTEN MET BLUE DEAL PROGRAMMA**
<https://www.uvw.nl/waterschappen-en-ministeries-starten-met-blue-deal-programma/>
- ▶ **WAT IS HET DELTAPROGRAMMA?**
<https://www.deltacommissaris.nl/deltaprogramma/wat-is-het-deltaprogramma>

DELTAPROGRAMMA

**“
Mijn pleidooi
is dus: verbind
je als club met
initiatieven in
het buitenland,
en wees daarbij
slim.”**

HET SUCCES VAN KOPPELING TUSSEN WERELDWIJDE WATERKENNIS EN LOKALE OPLOSSINGEN

“Als Nederland kunnen wij oplossingen bieden voor de grote problemen op het gebied van waterveiligheid, waterkwaliteit en klimaat. Oplossingen die we in Nederland al hebben toegepast. De Nederlandse kennis telt internationaal écht mee. Onze delta-aanpak is een exportproduct geworden.” Met deze hoopvolle woorden opent Maarten Smits, Managing Director bij Deltares- het internationale onafhankelijke kennisinstituut op het gebied van water en ondergrond - zijn keynote.

De wereldeconomie wordt het meest bedreigd door extreem weer, natuurrampen en klimaatverandering. Maarten wil met zijn verhaal duidelijk maken dat Nederland, met dank aan haar expertise in de watersector, een belangrijke bijdrage kan leveren aan oplossingen voor natuurrampen en klimaatverandering. Hij deelt enkele voorbeelden waarin dankzij Nederlandse kennis en Early Warning Systemen voor gebieden als de Filipijnen en Indonesië wereldwijd ‘lokale’, klimaatadaptieve,

oplossingen bedacht worden.

De hoofdstad verplaatsen

De president van Indonesië is voornemens om de hoofdstad van het land te verplaatsen. De huidige hoofdstad Jakarta kent een groot aantal inwoners. De stad zinkt met 10 cm per jaar en kampt met overstromingen. De oplossing die er nu ligt, is een stormvloedkering, geïnspireerd op onze stormvloedkeringen. Maar is dat in dit gebied wel de juiste oplossing? Voorkomt men zo het probleem of stelt men het op deze manier uit? Deltares ziet hier namelijk een andere oorzaak. De bodemdaling wordt met name veroorzaakt door de grote hoeveelheid drinkwater die uit de grond gepompt wordt. Dit legt een totaal andere focus in de zoektocht naar de beste oplossing.

Filipijnen

Kennis is dus belangrijk om effectieve oplossingen te vinden en uit te voeren. Zo vertelt Maarten over de toepassing van datascience in de Filipijnen. “Eind vorig jaar trof een tyfoon 55 Filipijnse eilanden. Hulporganisaties hadden de vraag: waar verwachten wij de grootste

impact? Om daarachter te komen heb je data nodig. Daarvoor hebben Rode Kruis en Deltares de handen ineengestoken.” Samen ontwikkelden ze een systeem waarmee ze deze vraag kunnen beantwoorden. Hopelijk kunnen de partijen het systeem binnenkort ook in Bangladesh invoeren. Of wat dacht je van grootschalige kusterosie. “Op veel plaatsen in de wereld is de kustlijn sterk opgeschoven naar de bebouwde omgeving. Bossen worden gekapt en vervangen door meren voor garnalenteelt. Hierdoor trekt de kust zich ieder jaar tientallen meters terug. Bomen planten helpt dan niet, je moet ervoor zorgen dat het ecosysteem zichzelf herstelt.” Door Nederlandse kennis met initiatieven van lokale organisaties te koppelen, kun je daar iets in betekenen. En voorkomen dat de oplossingen negatieve gevolgen hebben voor de armste bevolkingsgroepen.

Klein beginnen

De oplossing hoeft volgens de managing director van Deltares niet altijd zo ingrijpend te zijn. Het gaat om die combinatie tussen lokale adaptatiemaatregelen en internationale kennis. “De natuur

geeft prachtige en goedkope oplossingen. Ik sta hier tevens als ambassadeur van lokale adaptatieprojecten om zowel de natuur als mensen die in deltagebieden wonen beter te beschermen. ." Daarmee doelt Maarten op het initiatief Woods versus Waves. Om te weten te komen hoe goed bomen golven kunnen dempen, testen zij in Delft met 's werelds grootste man made waves het effect van deze golven op wilgebomen en straks ook op mangrovenbossen.

"Kennis is belangrijk om oplossingen op een effectieve en goedkope manier uit te voeren. Grote infrastructurele werken zijn niet in alle gevallen de ideale oplossing. Ik ben blij dat we vanuit Nederland veel initiatieven tonen om de wereld veerkrachtiger te maken. Lokale klimaatadaptatie met wereldwijde waterkennis.

Lees meer:

- **HET VERHAAL VAN DELTARES**
<https://www.deltares.nl/nl/>

“
**“Kennis is
belangrijk om
oplossingen op
een effectieve en
goedkope manier
uit te voeren.”**

Keynote door Marco Schouten

HET SPROOKJE VAN WATER FOR LIFE

“Een verhaal is geen goed verhaal zonder held,” volgens Marco Schouten, directeur van de stichting Water for Life en van VEI B.V.. Marco neemt ons mee in het verhaal van held: Jos van Winkelen, directeur van Nederlands’ grootste publieke drinkwaterbedrijf Vitens, begin deze eeuw.

“Jos van Winkelen hield zich vooral bezig met de perfectionering van drinkwater levering aan haar Nederlandse klanten. Door het water nog beter te filteren, door de prijs te verlagen en door 10 seconden sneller de telefoon op te nemen bij een klacht. Jos kwam ook in het buitenland. Daar zag hij hoe slecht het in het buitenland gesteld was met de dienstverlening van collega publieke drinkwaterbedrijven aan hun klanten en besloot daar iets aan te doen met de drinkwaterbedrijven.”

De kinderen

Deze daadkracht zette Jos om in twee organisaties, namelijk de stichting Water for Life en de B.V. Vitens Evides International (VEI). “Jos zette hiermee twee kinderen op aarde,” vervolgt Marco. “VEI ging de wereld in. Dat ging gepaard met vallen en opstaan. Gedurende vijftien jaar groeide dit kind op, werd volwassen en succesvol. Andere drinkwaterbedrijven voegden zich bij Vitens. Inmiddels is het kind zo groot dat zij 20 miljoen euro

omzet maakt en in 20 landen actief is.” Daarmee introduceert Marco Schouten tevens het concept van WOP’s: Water Operator Partnership. Een vorm van samenwerking waarmee kennisuitwisseling bevorderd wordt om echt duurzame impact te hebben. Terug naar het andere kind, Water for Life. Dit kind bleef thuis in Nederland en ontwikkelde zich als het klantenfonds waaraan de betrokken Nederlandse drinkwaterklant geld schenkt om ook een steentje bij te dragen om water overal vanzelfsprekend te maken. Hoewel waterbedrijven bescheiden zijn volgens Maarten heeft de stichting in Nederland succes geboekt. Op dit moment zijn er 30.000 donateurs die ieder door een bedrag van 30 euro per jaar helpen om het verschil te maken.

Toverformule

De twee kinderen uit het verhaal van Marco zijn succesvol opgegroeid. “Dankzij de drinkwaterbedrijven zijn de twee kinderen erin geslaagd een optimale toverformule te ontwikkelen met 3 ingrediënten voor optimale impact van iedere gespendeerde euro. Wij zorgen ervoor dat het goed wordt besteed. Bijvoorbeeld dat met het geschonken geld de pijpleidingen op de juiste diepte worden gelegd. Wij zorgen ervoor dat het blijft werken omdat het beheer geborgd is door het lokale waterbedrijf. Zo zijn het waterbedrijf van Mozambique

en het waterbedrijf van Ghana al jarenlang partner van de Nederlandse drinkwaterbedrijven. Tot slot licht Marco nog het financiële aspect in het verhaal toe: “Elke gift wordt rechtstreeks zonder enige strijkstok of overhead elders ingezet en de drinkwaterbedrijven nemen alle managementkosten op zich.”

Het perfecte plaatje

Marco Schouten’s verhaal klinkt als een waar sprookje. En een sprookje kan niet zonder knappe prins. Die knappe prins dat zou Rotary kunnen zijn. “Water for Life wacht op een zoen, waardoor zij wakker wordt en waarmee zij haar missie nog verder kan uitdragen.” Dat een samenwerking tussen de stichting en Rotary leidt tot succes blijkt uit het voorbeeld van de samenwerking met Rotary Sloterdijk. Gezamenlijk hebben zij namelijk watertanks in Nakuru (Kenia) gerealiseerd. Leidt een samenwerking tussen Water for Life en Rotary Nederland tot het goede einde dat dit sprookje verdient?

Lees meer:

► HET VERHAAL VAN WATER FOR LIFE
<https://www.waterforlife.nl/>

A photograph of two men sitting at a conference. The man on the left is an older Black man with grey hair and glasses, wearing a dark blazer over a light blue shirt and a name tag. He is smiling broadly. The man on the right is a white man with grey hair, also smiling. They are both looking towards the left. The background is bright and out of focus. The text is overlaid on the right side of the image.

**“
Elke gift wordt
rechtstreeks
zonder enige
strijkstok of
overheid elders
ingezet en de
drinkwater-
bedrijven nemen
alle management-
kosten op zich.”**

ROTARIAN AAN HET WOORD

Rien Weststrate

Rotary Voorschoten

.....

“Ik merk dat we heel makkelijk een land kiezen dat ons aanspreekt om daar vervolgens iets te kunnen betekenen. Maar we moeten de grote projecten kiezen om impact te maken. Het is slim om bij andere clubs te kijken hoe zij het organiseren. Als watersnoodramp overlever spreekt het thema water mij aan. Maar het is een breed gedragen onderwerp. Met je club moet je vervolgens een keuze maken: zet je je bijvoorbeeld in voor plasticvervuiling of drinkwater voor iedereen.”

Het tekenen van de intentieverklaring

NEDERLAND GAAT VOOR WATER

“De mooie prins staat voor u. U kunt op hoog abstract niveau de discussie voeren, maar als u niet weet te communiceren naar uw doelgroepen dan is het gedoemd te mislukken,” stelt Chris de Groot, voorzitter Alliantie Wandelen voor Water.

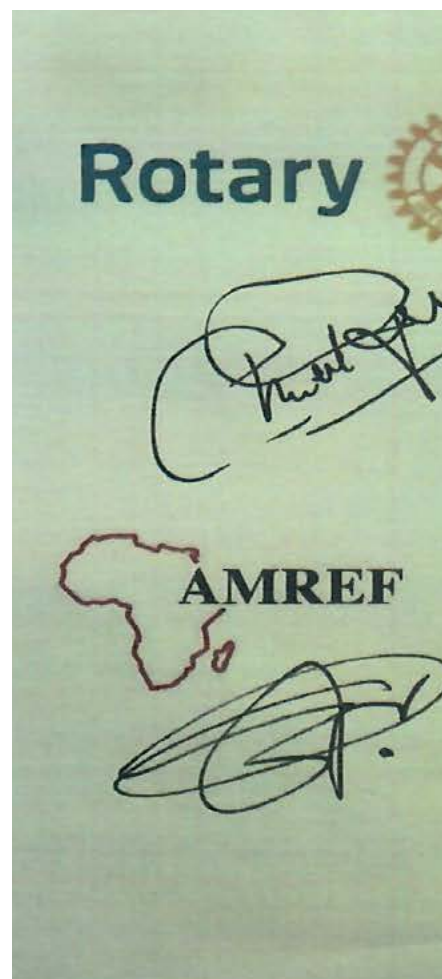
“Samen werken, samen sterker. Dat is wat de zeven gouverneurs van Nederland wensen. Vertegenwoordigd door de Deltacommissaris, bespreken we actuele onderwerpen. We houden elkaar op de hoogte.” Maar toch is dit niet altijd zichtbaar, zeker niet voor de burger.

Door gebrek aan kennis worden mogelijkheden niet altijd optimaal benut. Vandaar ook het ontstaan van de intentieverklaring: Nederland gaat voor water. Met deze verklaring streven alle ondertekenaars naar meer bewustwording, meer draagvlak, meer betrokkenheid van de burger bij de dingen die wij doen.

“Eenduidige communicatie kan hierin verandering brengen. Zonder communicatie namelijk geen begrip. Door de intentieverklaring te ondertekenen bundelen we onze krachten voor een communicatief initiatief.” Wij zijn gestart, wie volgt?

Dit zijn de ondertekenaars van de verklaring:

- Eddy Moors (IHE Delft Institute for Water Education)
- Marco Schouten (Stichting Water for Life)
- Chris de Groot (Rotary in Nederland)
- Evelyn Boks (Max Foundation)
- AMREF Flying Doctors
- Ariette Brouwer, Sandra van der Willigen (Simavi)
- Gerdien Seegers (Plan Nederland)

INTENTIEVERKLARING

"Nederland gaat voor Water"

Aanleiding: in 2030 voor iedereen toegang tot veilig drinkwater, adequate sanitatie en hygiëne. Weerbaarder worden voor de gevolgen van klimaatverandering voor waterbeschikbaarheid en waterveiligheid.

Doel: meer bewustwording en draagvlak bij de Nederlandse burger voor betrokkenheid middels fondsenwerving

Door middel van: het bundelen van de krachten voor een gezamenlijk communicatie initiatief, bijvoorbeeld met een publiekscampagne

Wanneer: in de loop van dit jaar

Wij verklaren dat wij deze opgave gezamenlijk ter hand nemen.

Rotary Nederland | IHE Delft Institute for Water Education | Water for People
AMREF | WASH SDG Consortium | Max Foundation

Rotary

IHE
DELFT

Water for
People

AMREF

Simavi

WASH SDG Consortium

MAX
FOUNDATION

Girls for
Water

Rotary
Landelijk Water
Seminar

NETWERKEN OP DE WATER-MARKT

D1550/RC Wamel-Maas en Waal, project Botary Sloepenwedstrijd

Jaarlijks in de maand september vindt een sloeproeiwedstrijd plaats, een zogenaamde Botary. Deelnemers zijn leden van plaatselijke serviceclubs en introducés; zij kunnen inschrijven voor 800 euro per boot. Doel is fundraising voor een variërend goed doel, inclusief water.

► <https://botary.nl/botary-2019/>

D1560/18 Rotaryclubs Alblasserwaard - Stichting Rotary Waterprojecten in Bandung Barat Indonesië

Schoon water en sanitatie voor meer dan 100.000 mensen, woonachtig ten westen van Bandung op Java (Indonesië). Het project is een initiatief van de Rotary Interland commissie Nederland-Indonesië, die o.a. tot taak heeft het faciliteren van contacten tussen Indonesische en Nederlandse Rotaryclubs om gezamenlijk projecten te ontwikkelen voor de samenleving. Achttien Rotaryclubs werken samen met lokale gemeenschappen aan schoon drinkwater en hygiëne. De Rotary Interlandcommissie Nederland-Indonesië heeft dit project in 2011 gelanceerd. Systematisch worden in de regio Bandung Barat per desa de drinkwatervoorziening en hygiëne verbeterd, onder meer door het bouwen van wc's en de aanleg van douches.

Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de lokale gemeenschappen. Fondsenwerving vindt plaats door leerlingen van het primair onderwijs in Enschede en omgeving die meelopen met Wandelen voor Water.

► <https://www.rotary.nl/activiteiten/iccnl-ind>

D1570/RC Scherpenzeel-Woudenberg, Veenendaal, Rhenen-Veenendaal, Veenendaal regio, project Clean Water for Bertoua in Kameroen

Eind jaren 90 zijn Inbo Foundation, Rotaryclub Bertoua en Rotaryclub Scherpenzeel-Woudenberg gestart met het project Schoon drinkwater voor Bertoua in oost Kameroen. Door samenwerking met de drie Veenendaalse Rotaryclubs en Cordaid en met steun van vele andere Rotaryclubs, bedrijven, stichtingen en particulieren is hard gewerkt aan de doelstelling om de hele stad Bertoua en directe omgeving van schoon drinkwater te voorzien en het beheer, onderhoud en *ownership* van de drinkwaterplaatsen te organiseren.

► <https://www.rotary.nl/scherpenzeelwoudenberg>

D1570/RC Huizen-Gooimeer en RC Huizen, project End Plastic Soup

Rotary bindt de strijd aan tegen de wereldwijde plastic-vervuiling.

En omdat plastic afval uiteindelijk grotendeels in de oceaan terecht komt, is gekozen voor het actiethema: "End Plastic Soup!" Iedereen die iets wil betekenen voor de toekomst van onze wereld en onze kinderen kan actief deelnemen aan deze actie. Rotary Huizen Gooimeer en Rotary Huizen willen samen met andere regionale Rotary Clubs de mondiale actie op lokaal niveau ondersteunen.

► <https://www.rotary.nl/huizengooimeer/Plastic%20Soup/>

D1580/RC Hoorn en Water for Life, 6T project in Nakuru, Kenia

In samenwerking met Water for Life en de lokale Rotaryclub in Nakuru, vindt sinds 2002 Rainwater harvesting plaats. De 6 T's geven belangrijke activiteiten aan die de essentie vormen van het project. T1 staat voor water Tanks, er zijn er inmiddels 1000 geplaatst. T2 staat voor Toiletten, er zijn er 1000 in gebruik genomen. T3 staat voor Trees, er worden er 1000 maal 100 geplant. T4 staat voor Table banking, microkrediet. T5 staat voor Training van de bevolking in hygiëne. T6 is de Transformatie die gezinnen moeten maken naar een nieuwe leefstijl.

► <https://www.rotary.nl/hoorn>

D1580/RC Heemstede, project Rock Catchment Noord-Oeganda

Doel van het project is het opvangen van regenwater in bassins die worden gemaakt door natuurlijke laagtes in rotsformaties af te dammen. Het opgevangen water wordt met leidingen overgebracht naar watertanks en vervolgens met leidingen naar dorpen vervoerd.

► <https://www.rotary.nl/heemstede>

D1580/RC Heemstede-Bennebroek, project Waterzuivering Uddhanam, India

Dit project richt zich op de aanleg van waterzuiveringsinstallaties in dorpen aan de Oostkust van India. De bewoners van de streek Uddhanam worden bedreigd door een ernstige nierziekte. Het programma wordt uitgevoerd met behulp van subsidies van verschillende goede-doelen organisaties. Het beslaat tien dorpen met 21.548 inwoners.

► <https://www.rotary.nl/heemstede/bennebroek>

D1590/RC Sneek, project IHE Scholarship met Duitse Twinningclub

Rotaryclub Sneek werkt samen met haar twinningclub in Duitsland om de studie van studenten aan het IHE Delft, Institute for Water Education mogelijk te maken.

► <https://www.rotary.nl/sneek>

IHE Scholarship Team Central Asia

Met steun van Rotaryclubs uit hun land van oorsprong volgt een aantal studenten uit Centraal Azië een anderhalf jaar durende opleiding aan het IHE Delft, Institute for Water Education. De studenten volgen

verschillende studieprogramma's. Sommige gericht op de toegang tot schoon drinkwater en verbetering van sanitatie, andere gericht op conflictbeheersing in gebieden met waterschaarste. De ervaring leert dat meer dan 90% van de IHE studenten terugkeren naar het thuisland en daar veelal een belangrijke rol gaan vervullen op allerlei aan water gerelateerde beleidsterreinen.

IHE Delft Institute for Water Education, Scholarships for water & Sanitation en Water & Peace, Educating Future Water leaders

IHE wordt gesteund door Unesco en is hét toonaangevende opleidingsinstituut op het gebied van watermanagement. Het is de bedoeling dat de Nederlandse Rotaryclubs zich gezamenlijk nog meer in gaan spannen om IHE scholarships te financieren voor zoveel mogelijk studenten, met name uit Afrikaanse landen. Van elke club wordt de komende vijf jaar een jaarlijkse bijdrage van 500 euro gevraagd.

► fundraising@un-ihe.org

Wandelen voor Water alliantie, de nieuw samenwerking van Amref Flying Doctors, ZOA, Simavi en Rotary in Nederland

Wandelen voor Water vindt al meer dan zeven jaar plaats. Het is de aanduiding van een wandeling van zes kilometer die leerlingen van het primair onderwijs maken met zes liter water op hun rug. Doel is dat de kinderen zich bewust worden van het wereldwaterprobleem en de moeite die het leeftijdsgenoten in Afrika kost om aan schoon water te komen. De kinderen worden voor hun inspanning beloond door middel van sponsoring. Het nieuw consortium zorgt ervoor dat scholen in

Nederland worden betrokken, dat het ingezamelde geld effectief wordt ingezameld en besteed aan water en sanitatie voor scholen in Afrika.

► info@wandelenvoorwater.nl

Simavi, Water for schools in Tanzania, Oeganda en Kenya

Simavi is een organisatie die zich richt op het verbeteren van de water en sanitatie situatie in Uganda, Tanzania en Kenia. Simavi doet dit in nauwe samenwerking met plaatselijke overheden en dorpsgemeenschappen. Door deelname aan het project Wandelen voor Water hebben de gezamenlijke Nederlandse Rotaryclub ervoor gezorgd dat Simavi de afgelopen vijf jaar over een bedrag van bijna 700.000 euro kon beschikken voor verbeteren van WASH-voorzieningen in 40 scholen inclusief de directe omgeving.

► <https://simavi.nl>

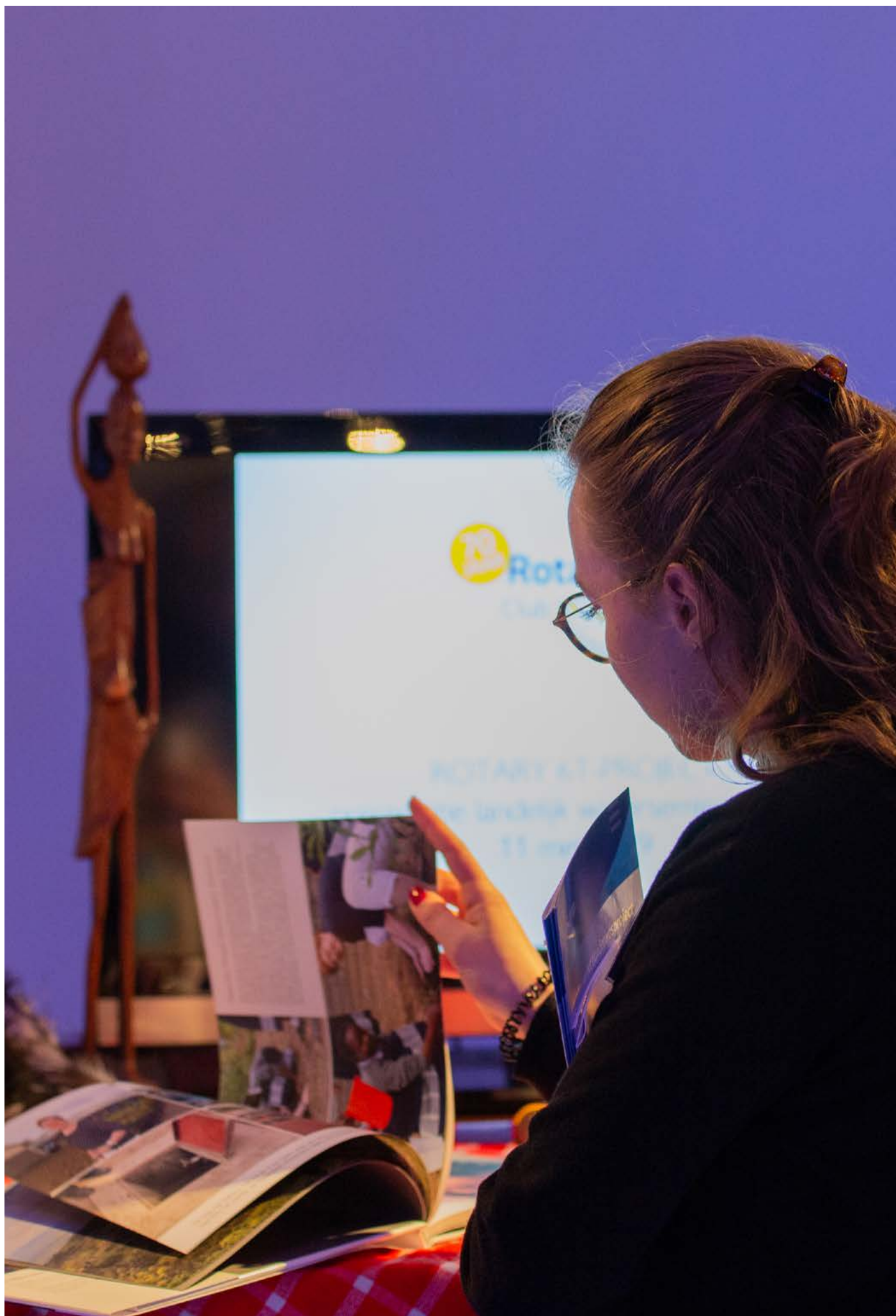
Elemental Watermakers, Ontziltingsproject Madagaskar

3000 mensen die in Efoetsy wonen, vertrouwen op zout en onveilig drinkwater. Het enige alternatief voor drinkwater is duur gebotteld water. Deze factoren maken toegang tot veilig drinkwater een dagelijkse uitdaging, waarbij het verzamelen van water tot drie uur duurt en de kwaliteit van het water laag is, wat leidt tot vermijdbare ziekten en soms tot de dood. Draag bij aan dit project en stel deze gemeenschap in staat om duurzame toegang te krijgen tot betaalbaar en veilig drinkwater, verkocht door en voor de gemeenschap, met alleen de energie geleverd door de zon.

► <https://elementalwaterfoundation.com>

Eijkelkamp Foundation, de Waterondernemer in Benin

Samen maken we het verschil voor 100.000 inwoners van Benin, door ons – met uw hulp en die van verschillende samenwerkingspartners – te richten op drie doelen binnen het project De Water Ondernemer:

1 We realiseren 160 drinkwaterpunten (Water Access Points) met een elektronisch betaalsysteem op het platteland in Noord-Benin (provincie Alibori);

2 We leiden 40 werkloze hoogopgeleiden (lieft vrouwen) op tot Water Ondernemers, die deze drinkwaterpunten beheren, exploiteren en onderhouden;

3 Onze Water Ondernemers laten gebruikers van water inzien dat schoon drinkwater essentieel is voor hun gezondheid en ontwikkeling, zodat ze bereid zijn voor water te betalen.

► <https://www.eijkelkampfoundation.com/about-the-water-entrepreneur>

Heleen Ekker

Heleen Ekker heeft het boek “de Gevoelstemperatuur” geschreven. Het bevat de persoonlijke klimaatzorgen van de bekende weervrouw Willemijn Hoebert en weermannen Gerrit Hiemstra, Peter Kuipers Munneke en Marco Verhoef. Heleen Ekker bood haar klimaatboek Gevoelstemperatuur aan, waar ze al eerder een lezing over gaf bij de districtsconferentie van de Rotary in Noord-Holland.

► <https://t.co/Knp63lnFer>

Stichting Water for Life, wordt vrienden van Water for Life

Stichting Water for Life maakt zich sterk voor schoon water en sanitaire voorzieningen in arme wijken en op scholen in landen waar dat geen vanzelfsprekendheden zijn. Uniek

punt is dat 100% van de giften aan het behalen van onze doelstelling wordt besteed: kraanwater vanzelfsprekend maken voor iedereen! Dankzij meer dan 30.000 donateurs hebben wij al ruim 1,2 miljoen armen mensen kunnen helpen. En we blijven doorgaan! Wij borgen dat jouw gift een duurzame lange termijn impact heeft.

► <https://www.waterforlife.nl>

Shelterbox

ShelterBox helpt families die door een ramp zijn getroffen met tenten, watercontainers, gereedschap, solarlampen, kookgerei en andere middelen die hen in staat stellen zelf hun leven weer te op te bouwen. ShelterBox brengt zelf de middelen bij de mensen die hulp krijgen. Onze teams ter plaatse geven elke individuele familie de ondersteuning die zij nodig heeft. Zo wordt de impact van onze hulp groot en tastbaar.

► <https://www.shelterbox.nl/>

Rijkswaterstaat, LEF Future Centre

Sta je voor een complex maatschappelijk vraagstuk of een uitdaging waar je met je partners of je team niet uitkomt? Houd je je bezig met thema's als klimaatadaptatie, slimme en groene mobiliteit en circulaire economie? LEF Future Center ondersteunt je. Verandering vraagt om LEF

► <https://www.rijkswaterstaat.nl/zakelijk/innovatie-en-duurzame-leefomgeving/lef-future-center>

Rotary Midden Nederland en Water for Life worden vrienden. **Bauke Boersma** (Gouverneur D1570) en **Marco Schouten** (Directeur Stichting Water for Life) zetten hun handtekening.

ROTARIAN AAN HET WOORD

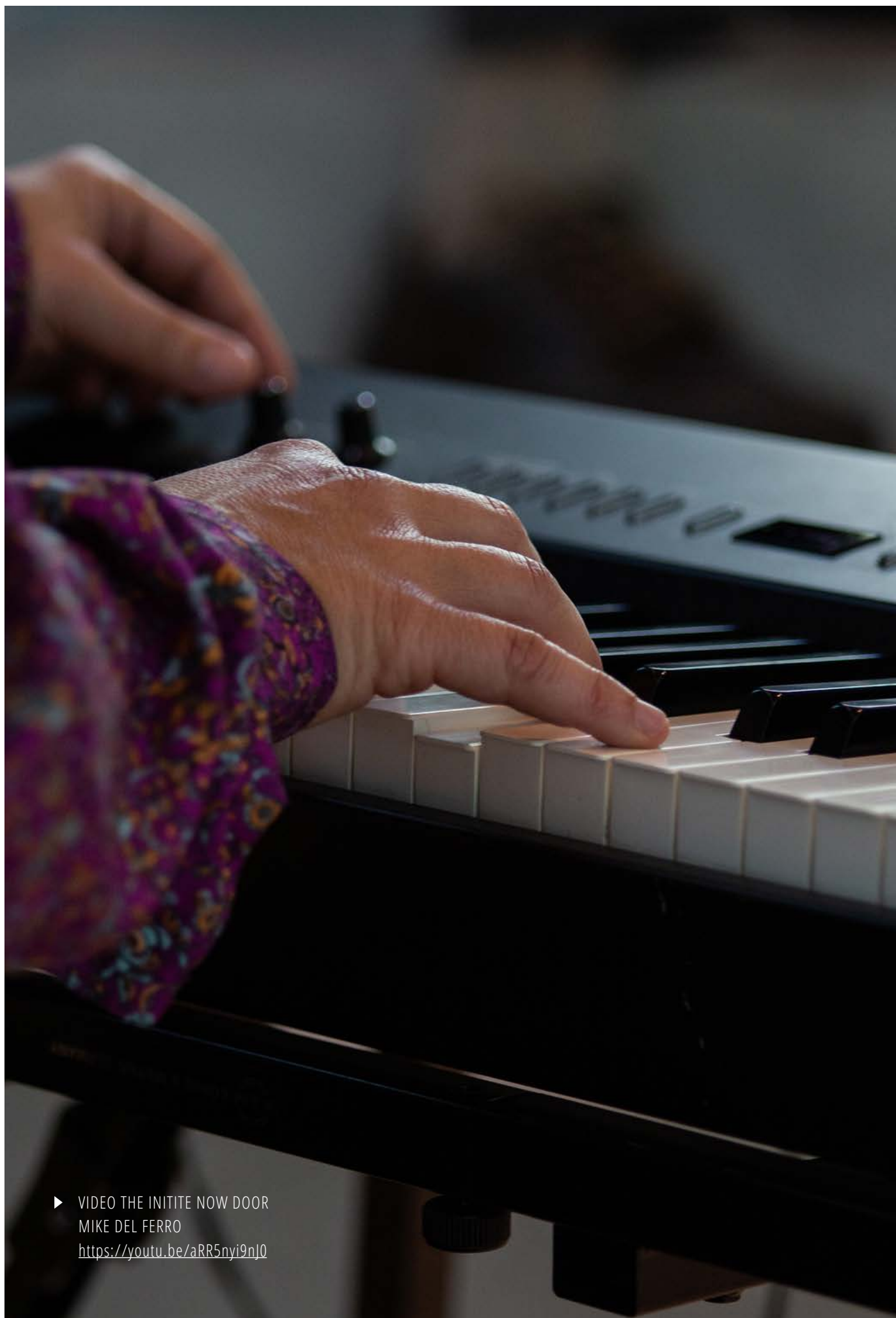

René Verburg

Rotaryclub Zwijndrecht

.....

“Het initiatief Wandelen voor Water spreekt mij aan. Vandaag sprak ik met een Rotarian van RC Bergh waar ze dit evenement voor de zesde keer organiseren. Het draaiboek ligt op de plank en kan binnen iedere club gebruikt worden. Ik denk dat educatie een belangrijke manier is om bewustwording van de problemen rondom water aan te wakkeren.”

Heleen Ekker bood haar klimaatboek *Gevoelstemperatuur* (<https://t.co/Knp63lnFer>) aan, waar ze al eerder een lezing over gaf bij de districtsconferentie van de Rotary in Noord-Holland.

GLOBAL WATER CHARTER

Recommendations offered to **Rotary International (RI)**

from **Rotary District 1550, 1560, 1570, 1580, 1590, 1600, 1610 in the Netherlands**

Klimaatverandering veroorzaakt steeds meer problemen als het gaat om waterbeschikbaarheid en waterveiligheid. Daarom hebben wij aan Barry Rassin, President van Rotary International aanbevolen om het huidige Rotary waterbeleid climate proof te maken. Het Water Seminar Team heeft daarvoor een 10 punten plan opgesteld dat we de Global Water Charter hebben genoemd.

In het 10 punten plan onderstrepen wij in de eerste plaats het grote belang om “water en sanitatie voor iedereen in 2030” op de wateragenda van Rotary te houden. Omdat de meest kwetsbare gemeenschappen het hardst worden getroffen door klimaatverandering, hebben zij extra hulp nodig. Rotary speelt daarbij een belangrijke rol. Concreet hebben wij aanbevolen om klimaat adaptatie op te nemen in de Rotary-wateragenda. Maar ook om meer samen

te werken met professionel organisaties die actief zijn in water om onze slagkracht te vergroten. Daarnaast het meer betrekken van de jeugd en meer inzetten op de opleiding van waterprofessionals. Daarbij kan Rotary wereldwijd meer profiteren van de unieke Nederlandse water kennis. Onze aanbevelingen zijn positief ontvangen door Barry.

1 It is crucial that ‘Providing Clean Water’ remains one of the focal points of Rotary’s Global Water Agenda, to help ensure that all people have access to safe and affordable drinking water and access to adequate sanitation and hygiene by 2030.

2 Disaster risks around the world are becoming increasingly water related. In addition, water related challenges are intricately connected to climatic conditions. The alarming rate of globally observed and predicated change in climate is a general threat to water security (clean water supply) and water safety (food control).

3 Climate change already has and will increasingly have a severe socio-economic impact, hitting the most vulnerable first and hardest. The benefits of climate action are not shared fairly either. Recent extreme weather events show that the poorest communities are left without homes and jobs, long after the rest of the economy has recovered. Inclusive adaptation to climate change is therefore of paramount importance and urgently needed. We need to adapt now.

4 We believe that RI can and should play an important role in helping vulnerable communities to become more resilient to the challenges of water security, water safety and climate change.

5 We recommend RI to include water resilience and climate adaptation to Rotary’s current Global Water Agenda. A proposal on how that could be done is offered with this Charter.

6 RI is in an influential position to inspire, encourage and support local Rotary clubs around the globe to join forces with leading water

organizations to jointly accelerate and increase impact in achieving the goals formulated in Rotary's Global Water Agenda. The Dutch Water MoU is an example that demonstrates how this can be achieved.

7 We recommend RI to encourage Rotary clubs worldwide to organize Water Seminars in all districts to raise awareness, share best practices and inspire to take action.

8 We recommend RI to encourage Rotarians worldwide to associate and collaborate with primary schools to involve and engage the youngest generation in the water and climate related challenges. The successful Dutch sponsoring initiative called 'Walking for Water' is just one example of such a collaboration.

9 We recommend RI to support the establishment of a new Rotary Endowment Fund for MSc scholarships for 'Water and Sanitation' and 'Water and Peace' at the International Hydraulic Institute in Delft (IHE Delft).

10 We recommend RI to benefit from Dutch water expertise to further develop and implement the goals of Rotary's Global Water Agenda.

Reactie van Barry Rassin:

► "Thank you Rotary districts in the Netherlands, for creating such thoughtful and comprehensive recommendations. And thank you for taking the lead." De President van Rotary International reageert enthousiast op de aanbevelingen van de Nederlandse Rotaryclubs. De aanbevelingen zijn volgens Barry Rassin helder en hij begrijpt dat Nederlandse inwoners het probleem als geen ander begrijpen. Barry zet dan ook in op Rotary-breed gespreksvoering en hoopt onder andere met behulp van deze aanbevelingen op een robuuste discussie over klimaatverandering.

Bekijk de video via onderstaande link:
<https://bit.ly/2VHBoNi>

► VIDEOBOODSCHAP BARRY RASSIN

Lancering van het Rotary Water Education Fund

HET BEGINT BIJ GOEDE EDUCATIE

Het IHE Delft Institute for Water Education verzorgt sinds 1957 onderwijs en opleidingen in water aan professionals uit de hele wereld. "We werken aan water en helpen landen om waterproblemen op te lossen. Dit gebeurt door middel van kennisdeling, MSc, PhD of een korte cursus," aldus Eddy Moors, rector IHE Delft. "Het mooie is dat bijna iedereen uit de beroepspraktijk komt en 90% keert terug naar zijn of haar eigen land om daar te werken aan waterveiligheid. Dat helpt echt om stappen te zetten."

Praktijk & academisch denk-niveau

Moors: "Wij vinden toepassing belangrijk, maar ook academisch denkniveau. Water is voor ons het uitgangspunt, maar we zien ook dat water slechts een element is. Water kan ook tot conflict leiden. Hoe leidt je mensen op om van die conflictsituatie naar een samenwerkingssituatie te gaan? Juist daarom belichten we de verschillende perspectieven. Denk aan energie en landbouw."

Dat is precies waarom een samenwerking met Rotary volgens de rector van toegevoegde waarde kan zijn. "Buiten het feit dat we als instituut op financiering draaien, zien we er groot voordeel aan als we in staat zijn om onze netwerken bij elkaar te brengen."

Aan de ene kant hebben jullie als sociaal orgaan een gigantisch netwerk. Aan de andere kant beschikt IHE Delft over enorme kennis. Een sterke combinatie. Daarnaast gaat het gros van de IHE studenten terug. Dit zorgt voor groot eigenaarschap, ook richting Rotaryclubs wereldwijd."

Rotary in beeld

"Inmiddels zijn er zo'n 100 Rotary-scholars met succes aan het IHE afgestudeerd, teruggekeerd naar hun land van herkomst en professioneel actief in de watersector, vaak in leidinggevende posities. De komende vijf jaar streven we ernaar dat ieder district twee scholars sponsort," vertelt Bauke Boersma, gouverneur Midden-Nederland (D1570). Met die reden hebben de gouverneurs besloten om gezamenlijk het Water Education Fund op te richten. Een geweldige kans om IHE ook internationaal op de kaart te zetten."

Oprichting init

voor de financiering
ter onder

**Jeroen
Collette**

Zuidoost NL
D1550

**Wim
Béné**

Oost NL
D1560

Gouverneurs die het Water Education Fund ondertekenden van links naar rechts: **Bauke Boersma** (Gouverneur D1570), **Fred Dijkers** (Gouverneur D1610), **Jeroen Collette** (Gouverneur D1550), **Barbara van Goethem** (Gouverneur D1580), **Sjerp van der Vaart** (Gouverneur D1600) en **Hans Jansen** (Gouverneur D1590).

ROTARIAN AAN HET WOORD

Willemien Stroo

Rotary Zwijndrecht

“Er zou in iedere club een watervoorzitter of watercommissie moeten zijn. Om dat te realiseren heb je de basis die vandaag wordt gelegd nodig. Denk goed na voordat je een project begint, want zonder bewustwording lukt het niet. Ook moet je mensen vinden die de kar willen trekken en een beetje geduld hebben.”

MAAK JE ROTARYCLUB WATERPROOF

Zoals in de verhalen van de keynote sprekers duidelijk naar voren komt is kennis essentieel. Projecten hoeven niet altijd complex of kostbaar te zijn. Ook kleinere initiatieven kunnen bijdragen aan krachtige oplossingen. Kartrekkers binnen Nederlandse Rotaryclubs krijgen daarom een podium tijdens het eerste Landelijke Rotary Water Seminar. Zij vertellen over de initiatieven die spelen binnen hun club en delen daarmee concrete voorbeelden die andere Rotarians kunnen oppakken.

Zaida Cholico Santoyo is masterstudent Water and Sanitation aan IHE Delft Institute for Water Education. Zij trapt de paneldiscussie af met een toelichting over haar scholarship. "It is a great opportunity for my community and my career." De studente uit Mexico erkent hoe waardevol het is dat zij kennis kan opdoen in Nederland en dit vervolgens in haar eigen omgeving kan toepassen. Een omgeving waar schoon en veilig drinkwater helaas niet zo vanzelfsprekend is. "My peers come from 26 different nationalities. The network is priceless."

Steeff Stumpel is lid van Rotaryclub Hoorn en speelt een grote rol in het 6T project in Nakuru, Kenia. "In Kenia hebben inwoners te maken met een

vulkanische ondergrond, waardoor water uit de grond niet drinkbaar is. Het regent er een paar periodes per jaar. Het opvangen van regenwater op de plek waar het gebruikt wordt leek daarom een passende oplossing. We hebben een simpele tank gemaakt van beton gewapend met kippengaas, waarmee we zo'n 10.000 liter water op kunnen vangen."

Hoewel de oplossing redelijk simpel lijkt. Met slechts 444 euro kun je levens van inwoners volledig veranderen. Maar het blijkt niet zo makkelijk om Rotaryclubs mee te krijgen. Om het probleem te tackelen is het belangrijk om eerst kennis te verwerven. Het komt daarnaast vaak neer op een enkeling die de beweging moet starten. Klein beginnen en daarna breed delen lijkt dus de oproep te zijn die Stumpel naar zijn mede-Rotarians doet.

Vanuit Rotaryclub Huizen-Gooimeer is **Marjolein Ronday** zo'n kartrekker. Marjolein vervult deze rol in het project Noodhulp en wederopbouw in Sint-Maarten. "Nadat orkaan Irma Sint-Maarten trof, hebben wij contact opgenomen met de lokale Rotaryclub op het eiland, Het was een spontane actie, waarin we ook met andere clubs samenwerkten. Voor we het wisten hadden we in een dag 40.000 euro verzameld." Met haar verhaal laat Marjolein zien hoe belangrijk het is om aansluiting te zoeken bij andere

Rotaryclubs. Of dit nu Nederlandse buurclubs zijn of buitenlandse lokale Rotaryclubs. Be the inspiration, past hier dus perfect.

Tot slot is het woord aan **Chris de Groot**. De Groot zet zich als voorzitter Alliantie Wandelen voor Water in voor het product waarin men over de afgelopen zeventien jaar met groot succes geld voor inzamelden. Het concept houdt in dat basisschoolleerlingen met zes liter water op de rug zes kilometer lopen. "In de afgelopen jaren hebben zo'n 19.000 kinderen gelopen. Zij hebben samen 600.000 euro opgebracht. Er zit dus flinke potentie in deze aanpak."

Doorzetten dus? Maar er is een probleem: het initiatief werd al die tijd door Aqua for All in goede banen geleid, maar de overheid vindt dat Aqua for All haar funding voor andere doeleinden moet inzetten. Daar ziet De Groot een rol voor Rotary Nederland. "We hebben een jaar de tijd om dit op te pakken en het initiatief door te zetten. Met zijn allen kunnen we het probleem oplossen en ervoor zorgen dat Wandelen voor Water blijft groeien."

Wil je de resultaten nog eens zien?

► <https://landelijkrotarywaterseminar.pixieset.com/landelijkrotarywaterseminar-maakjeclubwaterproof/>

“

Wie heeft hier een regenbak? Ik heb er twee waarmee ik 10.000 liter kan opvangen. Hierdoor hoef ik niet overal drinkwater voor te gebruiken.”

A photograph of a man with grey hair and glasses speaking into a microphone. The microphone is held by a person whose arm and hand are visible in the foreground. The background is blurred, showing other people. The text is overlaid on the right side of the image.

**“
Er heerst een enorme
versnippering in goede doelen
en goede ideeën. Binnen de
clubs merk je dat de Goede
Doelen Commissie zich vaak
focust op korte termijn
doelen. Maak met je club
een lange termijn doelenplan
en betrek daar omliggende
Rotary's uit de regio bij.”**

“

Het is goed om mensen van het goede doel dat je wilt ondersteunen uit te nodigen en hen te laten vertellen wat zij doen. Zo krijg je mede-Rotarians veel verder.”

ROTARIAN AAN HET WOORD

Otto Willemsen

Rotaryclub Bergh

“Ieder jaar, rond Wereldwaterdag op 22 maart, organiseren we met onze club voor Wandelen voor Water. We lopen met kinderen uit groep 7 en 8 zes kilometer. Daarnaast geven we voorafgaand aan het evenement geven we les op de scholen die meedoen. Het is redelijk eenvoudig om te organiseren, want er ligt een draaiboek klaar. De grootste uitdaging zit hem in het vinden en binden van scholen die aan het initiatief mee doen, liefst ook in de toekomst voor continuïteit.

In 2020 hopen we voor de 7e keer Wandelen voor Water te organiseren. Inmiddels doen we dat in samenwerking met onze moederclub Aalten-Wisch en hebben we ook onze Duitse zusterclub in Ingelheim geënthousiasmeerd om mee te doen.”

Afsluiting

THE NEXT STEP

“Dank voor jullie enthousiasme en inspirerende verhalen.”

Bauke en Barbara kijken met tevredenheid terug op een eerste succesvolle editie van het Landelijk Rotary Water Seminar. Dit smaakt naar meer. Daarom maken zij van de gelegenheid gebruik om symbolisch het estafettestokje over te geven aan de inkomende gouverneurs.

Chris Engelsman: “Ik denk dat we er met zijn allen een succesvolle middag van hebben gemaakt. Die uitgestoken handen gaan we schudden. Iedereen kan naar huis met een lijstje aan mooie initiatieven en acties.”

Wil je nu meer weten over het Landelijk Rotary Water Seminar of ben jij benieuwd naar een initiatief dat gepresenteerd werd. Neem contact op met de commissie via:

► landelijk.rotary.waterseminar@gmail.com

Commissieleden van het Landelijk
Rotary Water Seminar van links naar
rechts: **Chris Engelsman, Gemke
Jager, Petra Claessen, Bauke
Boersma, Barbara van Goethem,
Hans Gehrels, Rola Hulsbergen-
Paanakker, Arnoud Molenaar en
René van Zijl.**

COLOFON

Landelijk Rotary Water Seminar

Web: www.rotary.nl/helpt

Mail: landelijk.rotary.waterseminar@gmail.com

Landelijk Rotary Water Seminar:
<https://www.rotary.nl/nieuws/lws/>

Commissieleden

Chris Engelsman, voorzitter

Bauke Boersma

Petra Claessen

Hans Gehrels

Peter Glas

Barbara van Goethem

Rola Hulsbergen-Paanakker

Gemke Jager

Niek Jonkman

Arnoud Molenaar

René van Zijl

Visuele Notulen

Web: www.visuelenotulen.nl

Tel: 085 303 84 14

Mail: info@visuelenotulen.nl

visuele notulen

Nederland gaat voor water

Kijk op **RotaryHelpt.nl**

Rotary

PEOPLE of ACTION

